ANTWOORDE
Der E. Heeren Staten generael vanden ghe-unieerden Nederlanden/ op de propositie by den Ambassadeur vanden Coninck van Polen/ voor den seluen Heeren ghedaen.

Mitsgaders den Brief van credentie des Conincx van Polen aen den Heeren Staten ghesonden.

TOT DELF,
By Bruyn Harmansz Schinckel/ woonende aent Marctvelt / inde Druckerye.
ANNO 1597.

SIGISMVNDVS de derde, door Godts ghenade Coninck van Polen, Groot-forst van Littouvven, der Ruyssen, Pruyssen, Masauvven, Samayten ende Lijflandt Hertoghe, ende oock der Zvveeden ende VVenden Coninck, &c.

Doorluchtighe/Welgheboorne/ Edele/Achtbare/vermaerde/lieve/ bysundere: Door vele ende warachtige saken/ ende insonderheydt door overdenckinghe des teghenwoordighen standts der Christenheydt beweecht zijnde/ senden wy aen u den welgheboornen Paulum van Dyalijn onsen Hovelinck: Op dat ghy hem int ghene hy ulyden/ uwer eyghener ghescheften halven sal voor houden/ goedichlick ende willichlick wildet hooren/ al ist dat wy ons verzeeckert houden ghy sulcx van selves oock doen sult: Nochtans versoecken wy aen u sulcx ernstlijcken/ ende bieden u aen in alles onse gheneghentheyt ende goeden wille.

Ghegheven tot Varsavv, den xix^en. Mey. Anno 1597. Van onse Rijcken des Poolschen in het thiende/ende des Zvveedschen int vierde Jaer. Ende was ghetekent:

Sigismundus Rex.

d'Opschrift was:

Doorluchtighen/ Welgheboornen/ Edelen/ Achtbaren ende vermaerden Staten der geunieerde Nederlandtsche Provincien/onsen lieven bysonderen/ &c.

Antwoorde der Edelen Heeren Staten generael der ghe-unieerde Nederlanden/ op de propositie by den Ambassadeur vanden Coninck van Polen / voor de selfde Heeren Staten ghedaen.

Het gene in den name des Doorluchtichsten ende machtichsten Conincks van Polen ende Zweeden/ door den welgheboornen Heer Paulo van Dyialyn, verclaert is / hebben de Staten generael der ghevnieerde Provincien met aller demoedichept aenghehoordt/ ende na communicatie daer over met den Doorluchtichsten Prince Mauritio/ ende Raede van State gehadt/ gesloten daer op cortelijck te antwoorden: Dat sy seer gheerne verstaen hebben / dat zijne Doorluchtichste Majestept desen ghe-unieerden Provincien so goedertierlijck alle Heyl van Godt is toe wenschende. Waer over sy wederomme den Doorluchtichsten ende machtichsten Coninck een langhe leuen / ghetrouwe Raedt ende voorspoedighen voortganck teghens zijne ende der gantscher Christenheyts vyanden/ bidden ende wenschen.

Wat voorts de welgeboorne Heere Ambassadeur van de wreede Turcksche Oorloghe int breede vertelt heeft / (hoe wel sy tselve voor henen door vele kundtschappen ende andere ghetuychenissen ghehoort hebben:) Nochtans hebbende des selues machten / ende des Christendoms ghevaerlickhept hun-luyden so duydelijck voor Ooghen af ghemaelt / heeft den Staten boven maten seere bedroevet.

Ende de Staten zijn neffens den doorluchtichsten ende machtichsten Coninck gheheel in een ghevoelen ende meyninghe / even verre de Coninghen ende Vorsten der Christenhept (alle twist bezijden gestelt) haere Wapenen ende machten te samen brachten: (twelcke nochtans tot noch toe in de alderhoochste perijckelen der Christenhept niet en is connen te weghe ghebracht worden/) dat lichtelijck dat quaet van der Christenen Landen afgheweert soude connen worden.

Maer het doet den Staten bouen maten wee/dat de Doorluchtichste Coninck van Polen ende Zweeden so verkeerdelijck van deser Landen quaetgonners onderrichtet is/ dat zijne Majestept meyndt dat de Oorloghe welcke de Staten door noodt daer toe ghedronghen zijnde/ vaeren/ in den weghe is dat den Coninck van Spaignien zijne Sol-

vaten ende Threesooren niet en bekeert tot onderdruckinghe der Turcken ende andere des Christelijcken Naems vyanden / want soo veele hun-lieden aengaet/ waeromme sy dese ellendighe nv soo veele Jaren duyrende Oorloghe draghen/ is alle Christenheyt al over lange meer dan ghenoech kennelyck gheweest / Achten oock de Staten niet noodich / ende en zijn niet van meyninghe met veele woorden al hier te bewijsen wat der Coninghen macht sy over haeren Onderdaenen.

Maer (twelcke jeder-man bewust is) dat dese Neder-landen noyt Coninghen ghehadt en hebben / maer Princen / als namelick/ Hertoghen ende Graven / die niet weynigher als t'Volck ende Onderdanen aen zekere Wetten verknocht zijn gheweest ende verbonden.

Verhalven/ dewijle de Coninck van Hispanien nv veele Jaren met ondraghelijcke Tyrannicheyt / dese Landen teghen der selver by hem bezwoorene Vaderlijcke Wetten ende Previlegien/onderdruckt / ende hondert duysent menschen sonder ghererchtighe oorsaecke heeft doen om brenghen / de Ghesanten deser Landen / zijnde Vorstelijcke Edel-luyden/in Hispanien ghesonden om te verwerven dat der wreetheyden een eynde soude ghemaeckt werden/ opghehouden / ende nader-handt teghen aller Volckeren Rechten gedoodet heeft/ ongehoorde Schattinghen/ buyten verwillinghe der Staten ingheyoert/ eene ontallijcke menichte Volcx van alderley staten ende weerden wt den Lande ghebannen heeft/ het en is niet wonder / dat eyndelijck de Patientie ouerwonnen zijnde: God de wapenen verleent heeft/daer door sy onder het beleydt van een recht-matige Regent/als namelick den hooch gebooren Heere Prince van Oraengien eerst Hollandt ende Zeelandt eñ daer na oock de andere Provincien sich in Vrijdom hebben ghestelt/ het welcke by hunlieden wel spader by der hant is ghenomen / als de ghestadighe wreetheyt ende tyrannije der Spaengiaerden wel verdiende/ als oock de Princen ende Staten van allen anderen Provincien ende Rijcken wel gedaen souden hebben/ die het hondertste deel der quaden ende ellendicheden die de inghesetenen deser Provincien soo veele Jaren verdraghen hebben/ den minsten tijt niet en souden hebben willen lijden.

Maer al ist schoon dat de Staten na haere ingheboorne Liefde teghen hare Heeren / alles versocht hebben wat tot af-biddinge der oorloghe mochte strecken / ende niet alleenlick door haer selven alderley middelen van Vrede voor-ghenomen: maer dat oock selfs de Keyser/ de Coninck van Vranckrijck/de Coninginne van Enghelandt ende de Duytsche Vorsten daer tusschen ghegaen hebben/so is nochtans noyt jets te weghe ghebracht connen worden. Welckes de oorsaecke is/ dat sy siende datter gheen hoope meer en was om eenen Wettelijcken vrede te maecken/ende tot der Landen groote schade ghelеert hadden/dat de Coninck van Hispanien onder het decksel van Vrede-handel wt

was

was om de Eenicheyt der Landen te scheuren ende de Steden teverrasschen/nae dat veele duysent menschen in den Crÿch om-ghecomen waeren ende veele Steden verdestrueert/ na alle soorten van gheledene ellendicheden/ghedwonghen zÿn gheweest anderen Raedt by der hant te nemen.

So dan/wat allen Volckeren t'allen tÿden vry gheweest is/dat sy de ondraghelÿcke lasten/oock der Coningen selfs van den halse mochten werpen: (twelcke men met veele exempelen soude connen beveestighen) dat selfde is t'allen tÿden gheoorloovet ende vry gheweest / den vryen Volckeren der Neder-duytsche Landen/ dat sy tot rechtmatighe ende noodighe verclaringhe ghecomen zÿn / dat de Landts-heere van alle zÿne Recht vervallen was: Welcke over veele Jaeren niet alleen Wettelÿck gheoorloft ende ghesloten/maer oock by Placcaete af-ghekundicht is gheweest: Daernae hebben veele der Provincien den Hertoghe van Alenson des Coninx van Vranckrÿcx broeder tot een Heere aenghenomen / ende nae des selfs doot (ghelÿck oock daer te vooren:) hebben sy onder de Regieringhe des voornoemden hooch-ghebooren Prince van Oraengien de oorloghe teghen den Spaenjaert vervolcht. De welcke schelmachtelÿck / nae het By-spel der Barbarische Volcken/met opentlÿcke belooninghe door den Spaengiaert voorghestelt/ niet in opene slach/ maer te huys verraedelÿck om-ghebracht zÿnde: Als nu de vyanden hoope ghekreghen hadden/ dat niet alleene de saecken deser Landen seer beroert/maer oock gantschelÿck vervallen ende verloren souden weesen/Zÿn niet te min door des Almachtigen Godts hulpe (op welcken alleene de Staten rusten:) onder t'beleydt zÿnes doorluchtichsten Soons des Princen Mauritij, de voorschreve Provincien niet alleen tot noch toe beschuttet/ maer oock te ghelijcke met des selfs Ouderdom vermeerdert/ opghewassen ende haere palen wtghesettet.

Wat nu belangt den Coninck van Spangnien ende zÿnen wille en herte/ welckmen wt de daeden best kennen kan / het is openbaer ende notoir dat hy niet min inden sinne heeft / als de Oorloghe teghen den Turck/ maer dat hy soeckt te heerschen over alle des Christenheydts Vorsten / onder het decksel van de Roomsche Religie te handthaven. Want/ welcke is oft heeft opt anders de Oorsaecke ghtweest van zÿn Oorloghe teghen die Doorluchtichste Coninginne van Enghelandt? Wat heeft hem beweecht sich te steken inde Fransche Oorloghe / ende na het Rÿcke van Vrancrÿck te stane? Ende zÿn pooghen om t'Hertochdom van Gulick ende Cleve af te trecken ofte te wenden van zÿne Erf-heeren ende Successeurs/ het welcke hy voor weynige Maenden onder andere zÿne Handelen (die daer toe strecken) door den Admirael van Arragonien, by den Keyser ghehandelt heeft: Behalven de listighe Laghen die hy dien van Aken ende Wesel ghelecht heeft/ ende vele anderen

deren Rijcx Standen ende Steden/ alsmen de waerheyt seggen mach/ dan om dat hy soude een Heere zijn over alle dinghen in der Christenheydt?

Om waer toe te comen is dit alleene het pooghen van den Coninck van Hispanien/ op dat hy met voorgheevinghe van Vrede-handelinghe dese Landen midts onderdruckinghe haerer Vaderlijcke Wetten ende Previlegien/ in zijne macht soude brenghen/ ende aldaer den stoel zijns Oorloghes setten teghen den Vorsten van allen Coninckrijcken/ al waer hy macht te waeter ende te lande/ ende oock geldt soude ghereedt vinden.

Welckes haere doorluchtichste Majesteyt van Enghelandt wijsselijck aenmerckende: als een Beschermersse der warer Religie/ heeft sy haer veele Jaeren herwaerts met dese Landen verbonden.

Ende dewijle ter cause van dien/ onlancks tusschen den Coninck van Vranckrijck ende de voorghenoemde Coninginne van Enghelandt/ een verbondt ghemaeckt is/ zijn de ghe-unieerde Provincien daer inne oock op ende aenghenomen.

Derhalven mijn Heere de Ambassadeur lichtelijck verstaen sal: hoe ongheleghen het den Staten sy/ in dese ghelegentheyt ende standt der saecken/ belanghende het ghene hy voorghedraghen heeft/ het sy aen de voornoemde Princen/ oft oock aen dē Particulieren Staten der besonder Provincien/ eenich vermaen te doen.

Voornaemelijck/ dewijle sy met soo veele exempelen gheleert zijn dat de Vyandt nergens op toe en leydt ofte nae en tracht/ dan onder den soeten naem van Vrede-handelinghe de oorloghsche hinderlaeghen te decken/ ende de onvoorsienighe in het bedroch te trecken/ het welcke de Staten verhoopen dat zijne doorluchtichste Majesteydt ernstichlijck overdencken/ ende de Maeghschap die hy met den Coninck van Hispanien heeft/ soo hooghe niet achten sal/ oft hy sal liever op-waecken ende vlijt aenwenden tot voordeel ende welvaeren van de gantsche Christenheydt: Dat averst de Heere Ambassadeur vermaen ghemaeckt heeft van de brieven des doorluchtichsten Coninex Stephani zijns Majesteydts voorsaedts/ is seer aenghenaem gheweest die seer heerlijcke dies Coninex Raedt/ in zijn volck ende ondersaten te regieren.

Ende dewijle de Staten gheen dinck meer ter herten gaet/ dan allen Coninghen van de oorsaecken deses oorloghes ende andere haere handelinghen ghenoech te doene/ soo hebben sy met vlydt op deselve brieven gheantwoordt/ op datse teghelijck oock souden betoonen/ hoe seer sy altijt ghetracht hebben om den goeden wille ende herte des Coninex van Polen teghen dese Landen te behouden.

In welcken yver ende wille sy tegen zijne doorluchtichste Majesteyt altijdt sullen volherden. Twijfelen oock niet oft zijn Majesteyt sal de onderlinghe traffijcke ende handel/ de welcke/ (soo langhe aller Volc-

keren

keren ghemeyne redelijcke wet plaetse heeft: niet verhindert connen werden) onverbreeckelijck onderhouden.

Voor de Reste / de Staten recommanderen zijne Doorluchtichste Majesteyt seer ootmoedelick het welvaren ende den Staet deser Provincien/ende sullen wederom alle vlijt aenwenden / dat sy niet alleens zijner Maiesteyts goeden wille verdienen/ maer oock tot hunwaerts vermeerderen sullen.

De Staten versoecken oock dat den Welgheboornen Heere Ambassadeur dese saecken zijne doorluchtichste Majesteyt ernstelijck verhale/ende dese Landen met zijne jonste voordere/welckes jonstes ende dienstes de Staten / soo wanneer de gheleghentheydt sal voor vallen/ achtinghe sullen hebben.

Ghedaen in sGraven-Haghe / den twee-en-twintichsten Julij Anno 1597.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK